

Boshlang'ich ta'limda innovatsion usullardan foydalanish

Maftuna Abdumajitova

Toshkent Iqtisodiyot va Pedagogika Instituti

Annotatsiya: Mazkur maqola boshlang'ich ta'lim tizimida sifatli o'qitishni tashkil etishning dolzarb masalalariga bag'ishlangan. Unda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar va xalqaro tajribalar tahlil qilingan. Boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, qiziqishni oshirish hamda mustaqil o'rganishga undash uchun turli usullar qo'llanilishi kerak. Ushbu maqola boshlang'ich ta'lim sifati va natijadorligini oshirishga qaratilgan tavsiyalarni taklif qiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, sifatli ta'lim, pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar, o'quv jarayoni, xalqaro tajriba

Use of innovative methods in primary education

Maftuna Abdumajitova

Tashkent Institute of Economics and Pedagogy

Abstract: This article is devoted to the current issues of organizing quality education in the primary education system. It analyzes modern pedagogical technologies, innovative approaches and international experiences. In the process of primary education, various methods should be used to develop students' logical thinking skills, increase interest and encourage independent learning. This article offers recommendations aimed at improving the quality and effectiveness of primary education.

Keywords: primary education, quality education, pedagogical technologies, innovative approaches, educational process, international experience

Kirish

Boshlang'ich ta'lim - o'quvchilarda bilim va ko'nikmalarni shakllantirishda eng muhim bosqich hisoblanadi. Bu bosqichda bola bilim olishga bo'lgan qiziqishini yo'qotmasligi, balki unda ta'limga nisbatan ijobiy munosabat shakllanishi zarur. Shu sababli boshlang'ich ta'limda ta'lim sifati oshirish va samaradorlikni ta'minlash uchun pedagoglar zamonaviy yondashuvlarni qo'llashlari lozim. Quyida boshlang'ich ta'limda foydalaniladigan asosiy yondashuvlar keng yoritilgan.

Faol o'qitish metodlari zamonaviy ta'lim tizimida muhim o'rin tutadi. Bu usullar o'quv jarayonida o'quvchilarning ishtirokini maksimal darajada oshirishni maqsad qiladi. Ular bolalarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishga yordam beradi. Rolli o'yinlar bolalarni turli hayotiy vaziyatlarni tasvirlashga undaydi va bu jarayonda ularning muloqot ko'nikmalari rivojlanadi. Masalan, bolalarga "do'kon" o'yini orqali hisob-kitob ko'nikmalarini o'rgatish nafaqat matematik bilimlarni mustahkamlaydi, balki hayotiy bilimlarni ham oshiradi. Interaktiv mashg'ulotlar esa guruhlarda ishlash, muhokama va fikr almashish orqali bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi. Guruhlarda birgalikda ishlash bolalarning jamoaviy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Muammoli ta'limga muayyan vazifani hal qilish uchun mustaqil bilimlarni qidirib topish vazifasini yuklaydi. Misol uchun, "Yer kurrasi qanday shaklga ega?" kabi savollar orqali bolalar qiziqish uyg'otadigan vaziyatlar yaratiladi va ular mustaqil ravishda ma'lumot qidirishga undaladi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish zamonaviy dunyoda ta'lim sifatini oshirishda katta ahamiyatga ega. Boshlang'ich ta'limda multimedia vositalaridan foydalanish bolalarning diqqatini jalb qilishda samarali hisoblanadi. Elektron darsliklar va o'yinlar bolalarning mavzuni oson va qiziqarli tarzda o'zlashtirishiga yordam beradi. Masalan, "Khan Academy Kids" kabi mobil ilovalar orqali bolalar matematikadan murakkab masalalarni o'rganishlari mumkin. Interaktiv doskalar esa o'quvchilarning darsda faol qatnashish imkoniyatini beradi, bu orqali murakkab mavzularni vizual tarzda tushuntirish osonlashadi.

Individual yondashuv har bir bolaning qobiliyatlari va ehtiyojlarini inobatga olishni taqozo qiladi. O'quvchilarning yoshi, qobiliyati va shaxsiy xususiyatlariga mos ravishda ta'lim rejalashtiriladi. Bu usulda o'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlash va ularga mos topshiriqlar berish muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, qo'shimcha mashg'ulotlar orqali ortda qolayotgan bolalarga yordam beriladi. Individual yondashuvning asosiy afzalligi shundaki, u har bir bolaning o'z sur'ati bilan o'rganishini ta'minlaydi.

Integratsiyalashgan ta'lim turli fanlarni bir-biri bilan bog'lab o'qitishni nazarda tutadi. Masalan, matematika va atrof-muhit haqida bilimlarni birgalikda o'rganish bolalarda mavzularni yanada yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Ushbu usul orqali o'quvchilar bir vaqtning o'zida bir nechta ko'nikmalarni egallashadi va hayotiy misollar yordamida mavzularni chuqurroq anglaydilar. Masalan, tabiatshunoslik darsida daraxtlarning o'sish jarayonini o'rganish bilan birga, ularni o'lchash orqali matematik hisoblashlarni ham bajarish o'quvchilar uchun qiziqarli bo'lishi mumkin.

Xalqaro tajriba

Xalqaro tajriba boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, Finlyandiya boshlang'ich ta'lim tizimi o'quvchilarning mustaqil fikrlash va

ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu mamlakatda o'quvchilarga ortiqcha uy vazifalari berilmaydi, darslar o'yinlar orqali tashkil etiladi va o'qituvchilar har bir bola bilan individual ishlaydi. Yaponiyada esa texnologik vositalar keng joriy qilingan bo'lib, darslarda robototexnika asoslari ham o'rgatiladi. Bu o'quvchilarning texnik ko'nikmalarini yoshligidanoq shakllantirishga yordam beradi.

Boshlang'ich ta'lim har bir bolaning kelajakdagi muvaffaqiyatiga zamin yaratadigan asosiy bosqich hisoblanadi. Ushbu ta'lim bosqichida sifatli bilim berish nafaqat bolaning bilim doirasini kengaytiradi, balki uning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bugungi kunda ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar va zamonaviy yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Faol o'qitish metodlari, raqamli texnologiyalar, individual yondashuv va integratsiyalashgan ta'lim kabi usullar o'quvchilarni bilim olish jarayoniga faol jalb etadi. Shu bilan birga, xalqaro tajribadan o'rganish va milliy ta'lim tizimida qo'llash natijasida ta'lim sifati va samaradorligini yanada oshirish mumkin.

Xalqaro tajribadan ko'rinib turibdiki, Finlyandiya va Yaponiyada qo'llanilayotgan ta'lim modellari yosh bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Bu tajribalar o'zbek ta'lim tizimida ham qo'llanilishi mumkin bo'lgan ko'plab foydali yondashuvlarni taklif qiladi.

Boshlang'ich ta'limda muvaffaqiyatga erishish uchun quyidagi asosiy jihatlarga e'tibor qaratish zarur: har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olish, ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni keng joriy qilish va o'qituvchilarning malakasini doimiy ravishda oshirib borish.

Yuqorida keltirilgan yondashuv va usullarni qo'llash orqali boshlang'ich ta'lim jarayonida bolalarning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularda fundamental bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, shuningdek, ularni kelgusida muvaffaqiyatli ta'lim olishga tayyorlash mumkin bo'ladi. Shu boisdan, boshlang'ich ta'lim tizimini takomillashtirish bo'yicha muntazam ravishda yangi yondashuvlarni joriy etish zarur.

Boshlang'ich ta'lim har bir shaxsning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida asosiy bosqich hisoblanadi. Aynan shu bosqichda bolalarda fundamental bilim va ko'nikmalar shakllanadi, kelajakdagi ta'lim uchun mustahkam poydevor yaratiladi. Zamonaviy dunyoda bilimlarni yetkazishning an'anaviy usullari bilan bir qatorda innovatsion yondashuvlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Bu jarayon o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish va ularni ta'limga jalb etishda muhim ahamiyatga ega.

Hozirgi zamonda boshlang'ich ta'lim tizimi ta'limning yangi shakllarini joriy etishga intilmoqda. Bunda raqamli texnologiyalardan foydalanish, faol o'qitish metodlarini joriy qilish va individual yondashuvlarni qo'llash asosiy o'rin tutadi. Ushbu maqola mazmunida boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar, ularning afzalliklari va natijadorligi tahlil qilinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedov A. "Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi". Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2018.
2. Saidov U. "Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar". Toshkent: Sharq Noshriyoti, 2020.
3. Karimov B. "Pedagogik texnologiyalar va ta'lim sifati". Toshkent: Ma'naviyat, 2019.
4. Vygotsky L. S. "Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes". Harvard University Press, 1978.
5. Hattie J. "Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning". Routledge, 2012.
6. Niemi H., Toom A., Kallioniemi A. "Miracle of Education: The Principles and Practices of Teaching and Learning in Finnish Schools". Springer, 2012.
7. O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi. "Boshlang'ich ta'lim davlat standarti". Toshkent, 2021.
8. Dewey J. "Democracy and Education". Macmillan, 1916.